

RUGAN AYAKKABILI
TEĞMEN

Haluk İnanıcı

Roman

12 Eylöl'ün yok ettiği çocuklarımıza
ve onların
yaşanamayan aşklarına

Işıltılı Çocuk

Sinan, Kara Harp Okulu'nun ardından branş eğitimi almak üzere geldikleri Piyade Okulu'nun gazinosunda, sohbet ettikleri bir sırada sordu Harun'a: "Biz ortaokuldan beri arkadaşız, kaç yıl geçti?" Harun, parmakla sayıp "on yıl" dedi belli belirsiz bir gülümsemeye. Karakterlerinin birbirine uyum gösterdiği söylenemezdi. Zaman zaman kavga ettiler, küstüler. Harun çalışkan bir subaydı, Sinan ise teğmenliğin ötesinde bir rütbeyi aklına getirmede hiçbir zaman; getirmesi de mümkün değildi. Okulda yaptıklarını düşündüğünde bazen ürküyor, atılmasının an meselesi olduğunu biliyordu. Hele koğuştta içki hâdisesi, bardağı taşıran o son damla yok muydu? 1977 Mayıs'ının son haftasında mezuniyete bir ay kala, o güne kadar yaptıklarının üstüne tuz biber ekti. Gece koğuştta, poker partisi esnasında boşaltılan iki büyük rakı şişesi ranzanın kenarında dururken, tam oyun pokerden başka her şeye benzemeye başlamışken gürültüyü duyup içeri giren nöbetçi subayı, Sinan'ın üzerine yürümesiyle birlikte, korku ve şaşırma arasında bir yüz ifadesiyle kendini kapının dışına zor atabildi. Ertesi gün beşinci kez götürüldüğü inzibat ceza koğuştta ordudan kovulmayı beklerken gizlice getirdiği elli iki destesiyle poker karesini kurmakta gecikmedi gene de. Haziran ayında piyade branşından olan arkadaşları kura heyecanı içinde beklerken o, sicil alamaması nedeniyle "alaya çıkartılıp" İstanbul'da Esenyol Jandarma Alayı'na tayin edildi. Kimse yadırgamadı bu durumu. Tayin, Sinan'a tanınan son şans anlamına geliyordu. Nitekim göreve başlarken alay komutanının babacan nasihatıyla karşılaştı: "Oğlum aklını başına al. Ordudan atılmak senin için hiç de iyi olmaz!" Bu sözün sırrı, her subayın belleğine gerektiğinde hatırlanmak ve uygulamaya konulmak üzere kendiliğinden kod olarak işlenirdi: "İbnelerin, komünistlerin ve irticai düşünceye kayanların orduda, şanlı yuvada yeri yoktur..."

Sinan da Harun'un, Harp Okulu'nda kendisi gibi jandarma branşını seçmesine şaşırınlar arasındaydı. Başarılı öğrencilerden kendilerine akademi yolunu açacak topçu, piyade tercihi beklenirdi. Peki, ne olmuştu da Harp Okulu'nun daha ilk yılında, bir pinpon maçının devre arasında generalliğe geçme hedefini ifade eden arkadaşı bundan vazgeçmişti! Bunu ölümünden kısa süre önce, Harun İstanbul'a geldiğinde soracaktı. Gerçi Harun ve Zeki tarafından "Bizim Arkadaşlar Meclisi"ne katılma daveti iletildiğinde öğrenmek istedi bunun nedenini, fakat konuşmanın hararetiyle olsa gerek, o zaman sormayı unuttu.

Esenyol Jandarma Alay Komutanı daha altı ay dolmadan makamına çağırıldığında kaderinin tecelli edeceği konusunda artık hiç bir tereddüdü yoktu... Üç hafta önce sabah

servisinde, Takarrof tabancasının gittiği meyhanede, durduk yere nasıl ateş aldığını, gösterirken yeniden ateş alan tabancadan çıkan mermi, tabur komutanıyla servis şoförünün arasından geçip otobüsü deldiğinde, serviste bulunanların âdeta gece düşmana yaklaşan birliğin ölüm sessizliğine bürünmesiyle başından aşağıya kaynar sular dökülmüş ve kendi kendine “Oğlum, işin bitti artık” demişti. Gerçekten de o olay yaratmıyor, olaylar onu buluyordu. Bu sefer alay komutanının yanında personel şube müdürü de oturuyordu.

—Beni emretmişsiniz komutanım!

—Otur Sinan. Seni niçin çağırdığımı sanırım tahmin etmişsindir. Sana sicil vermem imkânsızdı. Birliğe kötü örnek olmana müsaade edemezdim.

—Anlıyorum komutanım.

—Bugünden itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri’nden ilişkin kesilmiştir. İşte emeklilik belgen. Aldığına ilişkin tebellüğ belgesini de imzala. Sana sivil hayatında başarılar diliyorum.

Üzerinde “Re’sen Emeklilik Belgesi” yazan saman sarısı uzun kâğıda bakakaldı. Komutan imzası yanında 12.12.1977 yazıyordu. Kısa okul yaşantısı gözünün önüne geldi. Fatih, Ahmet Rasim Ortaokulu’na girişi, trafik kazası geçirişi, Harun’la ortaokulu bitirip birlikte Kuleli’ye aday kaydı yaptırmaları, yazılı sınav öncesinde mülakata babasının hazırladığı sandviçleri vapurda yiyerek gitmeleri, ikisinin de Kuleli’ye yedek listeden girmeleri... “Daha dün gibi” dedi içinden. Kuleli, Harp Okulu, Piyade Okulu, serseri arkadaş takımının liderliği; haki elbiseyi giymesinin ardından geride bıraktığı yedi yılın önemli simgeleri. Askerliğin mizacına uymadığını daha Kuleli’de fark etmesine rağmen, askeri okulların hayatına kattıklarının ve elinden aldıklarının muhasebesini yapma gücünü bulamadığı şu anda, beklentisi gerçekleştiğinde anlayamadığı ve tanımlamakta zorlandığı bir huzursuzluk duyuyordu. İçinin burkulduğunu, ordudan atılmayı beklemesine rağmen durumu hazmedemediğini hissetti.

—Gidebilirsin Sinan. Silahını ve kimlik kartını Vehbi Binbaşı’ya verirsin.

—Peki komutanım.

Odasına döndükten sonra sivil elbiselerini giydi, teğmen üniformasını katladı düzgün bir biçimde çantasına koydu. Yaptığına gülerek söylenmeye başladı: “Ruhuna işlemiş oğlum, bak hâlâ üniformanı sanki tekrar giyecekmişsin gibi katlıyorsun.” Vehbi Binbaşı’ya uğraması gerekiyordu. Kimlik kartını ve başına sürekli dert açan Takarrof marka zimmetli tabancasını, bu defa şarjörünü çıkartarak teslim etti. Vehbi Binbaşı’yla hiçbir samimiyetleri yoktu. Fakat çıkarken binbaşı, Sinan’a sarılıp “Geniş bir çevrem yok, ancak abim bir şirkette genel müdür yardımcısı, istersen iş bulman için sana yardımcı olmasını sağlarım, ne zaman istersen beni arayabilirsin, sana başarılar diliyorum” dediğinde, gözlerinde, ancak sevilen bir insana

yöneltilbilecek iri gözbebekleriyle, teşekkürü içinde barındıran o sakin, bir o kadar da yumuşak bakışı belirdi. Dudaklarının ucuna gelen “Harbiyeli ruhu” kelimelerini dillendirmemek için bu düşünceden hızla uzaklaştı.

Telefonla haberleştiği, arabasıyla kışla nizamiyesinde bekleyen Bülent abisi, Sinan’ı el çantası ve bavuluyla görünce, bakışlarından bir ipucu yakalayamasa da “Yolunda gitmeyen bir şeyler var galiba” diye geçirdi içinden. Sinan araba hareket ettiğinde de sessizliğini muhafaza ediyordu. Kışladan çıkışları saat sekizi bulmuştu, akşamın bu saatinde şehrin öbür ucundan gelen abisine bir açıklama borcu vardı elbette. E5’e çıktıklarında bir sigara istedi; ardından “Abi ordudan ayrıldım” dedi. “Atıldım” demenin kibar biçimini bulmasının yol açtığı, Bülent’in göremediği, alaycı bir gülümsemenin dudaklarında belirmesiyle kaybolması bir oldu. Fatih’e gelinceye dek hiç konuşmadılar.

“Peki şimdi ne yapacağım?” Emekli subayların iş hayatında genellikle personel müdürlüğü gibi yöneticiliği tercih ettiklerini duyuyordu. Böyle bir ihtimali hemen kenara koydu. Öyle ya, personel müdürlüğü benzeri bir iş yapacaksa ordudan niçin ayrılmıştı ki! Harun ve dört arkadaşı Harp Okulu’nda, bir numara çevirerek üniversite sınavlarına girmişler, Ankara Üniversitesi İktisat Fakültesi’ni kazanmışlardı. Yeniden okumak... Henüz yirmi bir yaşındaydı, ayrıca askere gitmek zorunda kalacak yaşlıları karşısında zaman kaybetmiş de sayılmazdı. Okuma, öğrenme arzusu ete kemiğe bürünmeye başlıyordu. “İktisat fakültesine gidemem, sıkılırım.” Aralık ayında atmaları büyük şanstı: “Sınavlara hazırlanmak için yeteri kadar vaktim var.” Edebiyat tutkusunu hatırladı. Bozdoğan Kemerini geçip Fatih’e dönerken birden sıkıntı kapladı içini. Ablasına, annesine ne uyduracaktı? Telefon açıp abisini çağırdığı için “Tatsız bir şey olduğunu zaten hissetmişlerdir” diye geçirdi aklından. “Edebiyat,” diye tekrarladı: “Türk edebiyatı, dünya edebiyatı... Çok güzel bir fırsat var önümde.” Üç dört saat önceki belirsizlik kayboluyordu yavaş yavaş; tekrar öğrencilik... Kim bilir, belki de üniversitede kalıp akademik kariyer yapabiliirdi. İstanbul’da yaşam ve yeni arkadaş çevresini ekledi buna. Kuş gibi hafifleyen ruhunun derinliklerinden dudaklarına sıçrayan gülme isteğinin ortama uymadığını fark etti. Ailesine durumu yarın anlatır, onlara atılmasının çok da önemli olmadığını, kendisini daha güzel bir geleceğin beklediğini söylerdi. Hayli üzüleceğini bildiği annesini “Her işte bir hayır vardır” diyerek belki biraz yumuşatabilirdi bile.

Çalan kapıyı ablası açtı. İçeri girdiler. Başörtülü annesi salonda oturmuş, Kuran’ı elinde, gözleri yarı kapalı, içinden okuyordu. Sinan’ı görünce; “Hoş geldin oğlum” dedi.

—Anne biraz yorgunum erken yatacağım.

—Oğlum saat on bile değil, yemek yersin.

—Olsun anne; dinlenmek istiyorum, karnım da aç değil.

Annesi, ablası ve abisi birbirlerine bakıp sustular. Sinan hemen yattı, fakat uyuyamadı. Tüm hayatı gözünün önünden film şeridi gibi akıyordu. Yatağın içinde dönüp durdu. Zerrin'in görüntüsü belirince gözlerini ovuşturdu. Harp Okulu'ndan Piyade Okulu'na geçtikten sonra kurdukları mektup arkadaşlığı o güne kadar fark etmedikleri yepyeni bir iletişim yaratmıştı aralarında. Yıllarca, beraberken hissedemedikleri ayrıntılara girmiş, göremedikleri ama soludukları havayı görünür kılmışlardı. Sesini duymadan da edemiyordu. Sinan, ilk ayrılık altı ayı geçince içinde kabaran Zerrin'i görme isteğine karşı koyamadı, dayanamayıp Ankara'ya gitti. Babasını yalnız bırakamayacağını açıkladığında, Zerrin'in Ankara'ya ait olduğunu artık kesinlikle biliyordu. Ama kavrayamadığı şeyler vardı yine de... Hayatının eksik boyutunu keşfetmesini sağlayan Zerrin'den ayrı kalması, her ikisine de yapılmış büyük bir haksızlık değil miydi? Çok sevdiğini defalarca belirtmesine rağmen Zerrin'in bir kez olsun İstanbul'a gelmemesini gelirse, dönemem dercesine gelemem, anla beni, demesini ikisine verilmiş büyük bir ceza olarak görüyordu. Ankara'ya gittiği hafta sonu kapı açıldığında, sanki kısa süre önce ayrılmışçasına yumuşakça öpüşmüşler, sonra iki gün evden çıkmamışlardı. Yedi aydır birbirlerinden yoksun iki sevgilinin, aralarındaki o sıcak sohbetlere, tutkulu ve özlem dolu sevişmelere öyle çok ihtiyaçları vardı ki!

Harp Okulu mezuniyet günü canlandı gözünün önünde: O gün içi içine sığmıyordu; altı yıllık beklentisi gerçekleşiyor teğmen yıldızını takıyordu; üstelik, Zerrin gelecekti mezuniyet törenine. Bir gün önceden kılıcını kaville parlatıp ütülü elbisesini özenle askısına asmış, sevgilisi için hazırlanmıştı. Tören esnasında saatlerce kıpırdamamanın getirdiği yorgunlukla zor duruyordu ayakta... Güneşin altında... Toparlanması için Zerrin'i görmesi yetti ona, tören bitince bir pervane gibi hemen yanına koştu, tıpkı son ayrılışlarında olduğu gibi sarıldılar birbirlerine. Sıkıntının, yorgunluğun her zerresi uzaklardaydı artık. Zerrin'in gözlerine bakarak saçlarını okşamış, "Teğmenim bu ne yakışıklılık" sözüne, "Senin için" diye karşılık vermişti. Zerrin yokuşun başında, Sinan'ın valizini ve denk haline getirdiği eşyalarını koyduğu hurcu taksiye yüklemesini beklerken duymuştu ayrılığın acısını ilk kez. Bu acıyı sonra, bir daha duyacaktı. Eşyayı gardaki emanetçiye bırakıp Gençlik Parkı'na uğradılar. Ayrılık vakti yaklaştıkça yüreği kabaran Sinan, Zerrin'in ellerini okşarken güneşin yakıcı ışığından henüz kurtulan göletin durgun suyuna biraz da kıskançlıkla bakıyordu. Her zaman aralarındaki aşkın titreşimini taşıyan kelimeler, bu sefer küskün ve kırgındı.

Zerrin, babası Necip Bey'in izniyle Sinan'ı eve davet ederken ayrılığı ertelemeye çalışır gibiydi. Hazırladığı çilingir sofrasında Necip Bey'in teğmen çıktığı, kendi deyimiyle teğmenliğe nasedildiği günlere, 1950'ye dönüp ilginç hikâyeler dinlediler ondan... Sinan, aldığı anda "takoz" adını taktığı portatif arazi yatağını tarif ettiğinde, yirmi altı yıl önce verilenin de aynı yatak olduğu anlaşılınca, salonun boşluğunu bir anda dolduran kahkahalar, üç insanın arasındaki bütün sınırları kaldırmış, aralarındaki dostluğun ortak sesine

dönüşmüştü adeta. Kahkaha, karşılıklı olduğunda çoğalan, tüm yüz çizgilerini ortadan kaldırıp gamzeleri açığa çıkararak, insanı savunmasız hale getiren, savunmanın da gerekmediği en büyük insani tepkilerden biri... O akşam beylik silahı olarak teslim edilen problemlili Kırıkkale tabancalardan, tören aksesuarının nasıl parlak tutulacağına kadar neler konuşmadılar neler... Teğmen çıkan kendisiymişçesine heyecanlanan Necip Bey, ertesi gün özür dileyerek arkadaşlarıyla buluşmaya gidecekti, iki sevgiliyi yalnız bırakması gerekiyordu... Zerrin'den ilk ayrılışı, işte teğmen çıkışından hemen sonra gerçekleşmişti. Ayrılıkları yedi ayını doldurmadan, Sinan'ın soğuk ve yağışlı bir mart günü Zerrin için Ankara'ya gelişini de ikinci ayrılışı izledi. "Sana ihtiyaç duyduğum şu anda neredesin?" diye sayıkladı.

Ailesini İstanbul'da teğmen üniformasıyla ilk ziyaretinde annesi "Subay oğlum benim, aslan oğlum benim" çığlıklarıyla sarılıp onu öpücüklerle boğduğunda o, evde esen bayram havasının şaşkınlığıyla subaylık hayatının çok uzun devam etmeyeceğini söyleyememenin sıkıntısını duyuyordu içinde. Bir yıl Tuzla'da Piyade Okulu'nda okuyacak, ailesinin yanında kalacaktı; artık evine katkıda bulunacağı maaşı bile vardı! Ailesi çocuklarıyla nasıl da gururlanmıştı o zaman. Şimdiki gelişle o geliş arasında öylesine büyük bir fark vardı ki... O ziyaretin sevinç çığlıklarının yerine, bu akşamın hüzün dolu sessizliği...

Hırka-i Şerif Camii müezzininin huzur veren sesini düşünmeye fırsat bulamadan, sabah ezanının okunduğunu duyduğunda uykuya daldı.

O sabah rüyasında kendini Harp Okulu yürüyüş kolunda gördü; yeri göğü inletircesine Harbiye Marşı'nı söylüyorlardı:

Yıldırımlar yaratan bir ırkın ahfadıyız

Tufanları gösteren, tarihlerin yâdıyız

Kanla, irfanla kurduk biz bu cumhuriyeti

Cehennemler kudursa, ölmez nigâhbânıyız.

Ne garip, Sinan bu rüyayı bir daha hiç görmeyecekti.